

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens Quæstiones à XXVII. vsque ad LXIV. & à Quæstione CVI.
vsque ad CXIV.

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1620

Attributa per intellectum posse distingui, ostenditur contra Nominales.
cap. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81000)

corpus, vnaquæque enim ratio differt ab alia realiter, sic ergo licet in eadem re composita, aut quæ habet rationem totius, reperitur duplex ratio formalis, si tamen vna non est alia ex natura sua, & ante intellectum, erit realiter ab ea distincta.

Porro autem distinctionem realem, non solum eorum, quæ inuicem simul separari possunt, sed eorum etiam, quorum vnum saltem sine altero esse potest, licet non contra, præter rationem ipsam confirmat aperte autoritas Aristotelis 7. topicorum c. 1. loco 15. his verbis. *Amplius si potest alterum sine altero esse, non erit idem.* Hoc eodem argumento, quod vnum sine alio manere possit, probat Augustinus lib. 6. de Trinitate c. 6. aliud esse magnitudinem, aliud figuram, aliud colorem. Et Bernardus sermone 80. in cantica apostolicam non esse suam iustitiam, & sanctitatem eadem ratione colligit. Probari etiam manifeste potest, quia quoties aliqua duo sola ratione nostra diuersa sunt, re autem sunt idem omnino, sola cogitatione possunt separari, sicut sola cogitatione possunt separari, sicut sola cogitatione sunt diuersa.

*Probat
authoritate
Arist. &
August.*

CAPVT VI.

Respondetur argumentis Scoti.

26.
*Solutur 1.
ratio Scoti.*

IAm vero argumenta Scoti nullo negotio dissolui possunt, & primum sane, vt aliquid probaret, debebat supponere, esse conceptum quendam communem sapientiæ creatæ & increatæ, & iustitiæ creatæ & increatæ, & de alijs attributis eodem modo. Si enim ratio illa communis sapientiæ ex natura rei differret à ratione iustitiæ communis, bene sequeretur, talem sapientiam, scilicet infinitam differre ex natura rei à iustitia infinita, & sic de alijs. Verum cum formæ creatæ, & increatæ nihil commune esse possit, nisi tantum nomine, vnde disp. 22. cap. 4. probatum est, argumentum nullam vim habet, distinctio enim inter iustitiam, & sapientiam non est constituenda in vniuersum, sed in quolibet genere, aut creatæ sapientiæ & iustitiæ, aut increatæ. Porro si in genere increatæ dicantur formaliter ex natura rei differre, assumitur id quod probandum, & in conclusione colligendum erat. Sed age concedamus conceptum communem creatæ & increatæ iustitiæ, & sapientiæ, adhuc argumentum non probat. Cum enim dicitur, sapientiam in vniuersum ex natura rei differre, negandum est, nam cum illi conceptus sint tantum vniuersales, per nostrum intellectum, solum etiam per rationem nostram debent differre, solumque concedendum est, in conceptu sapientiæ non includi conceptum iustitiæ, quod non tantum concedimus in vniuersum, sed etiam speciatim de ipsis diuinis attributis, vt infra ostendemus.

27.
*Solutur 2.
ratio Scoti.*

Ad secundum respondeo, ob solam distinctionem rationis multi de vno attributo à nobis annunciari, quæ de alio nequaquam prædicari possunt, vt de intellectu, quod generet, intelligat, quæ de voluntate dici nequeunt: hoc enim prouenit ex diuersitate conceptuum, quos proxime voces significant, vt à nobis apprehenduntur, nam si attributa Dei à nobis conciperentur, vt sunt, & ita à nobis nominarentur, vnicò con-

ceptu simplicissimo, & vnica voce, quidquid in Deo est, exprimeremus: nec vnum sine alio, aut concipere, aut nominare possemus. An vero ob eandem diuersitatem conceptuum, & cognitionis vnum attributum de alio absolute prædicari valeat, disp. 119. dicemus.

Vltimò denique obseruandum est frustra et hac distinctione formali, quam Scotus dicit esse ante intellectum, colligi ab eo distinctionem realem emanationum, & personarum procedentium, quasi illa formalis distinctio radix sit realis, & maioris distinctionis, quam ipse constituit inter personas.

DISPUTATIO CXVII.

An intellectus hominis viatoris distinguere possit diuina attributa sine ordine ad aliqua distincta realiter.

Attributa per intellectum posse distinguere ostenditur contra Nominales. c. 1.

Attributa in Deo conuenire sine respectu ad creaturas realiter distinctas, contra Durandum probatur. c. 2.

Attributa in Deo à nobis non posse distinguere respectu ad creaturas distinctas, c. 3.

CAPVT I.

Attributa per intellectum posse distinguere ostenditur contra Nominales.

Nominales contra Scotum non solum estimant, attributa inter se, & ab essentia nullo modo ex natura rei ante operationem intellectus differre: verum etiam contra Thomistas, neque per intellectum distinguere posse. In hoc docent Gregor. in 1. d. 8. quæst. 2. art. 1. & 2. Maior quæst. 1. Gab. in d. 2. quæst. 1. art. 1. Probat vero hac ratione: quia quidquid in se diuinum est, & sine vlla distinctione natura sua non potest per aliquod extrinsecum distinguere, & separari. Intellectus autem nostra cuiuslibet rei est extrinsecus, ergo ea nulla res potest distinguere. Addunt nihilominus Gregorius & Maior, licet attributa in se ipsis non distinguantur per intellectum: distinguuntur tamen aliquo modo ratione connotari: hoc est ratione effectus, quem aliquo modo respiciunt. Communi misericordia Dei nostræ miseræ succurrit: contra vero iustitia punit nostrā delicta, qui duo effectus inter se distinguuntur: merito dicuntur per connotata distinguere, quod nihil aliud est, quam ipsos effectus attributorum re ipsa differre, nam ex effectuum distinctione nullam in ipsis attributis distinctionem oriri, ex eorum ratione manifestum est: Si enim intellectus, quia est aliquid extrinsecum attributis, ea distinguere nequit, eodem pacto nec effectus, qui etiam tunc extrinseci, illa distinguunt: perinde ergo est, differre attributa per connotata, atque eorū solum effectus distinguere. Sed quia aliquando effectus attributorum non distinguuntur, vt effectus iustitiæ, & misericordiæ, quia in omni effectu vtriusque ratio reperitur, vt communiter Scholastici docent in 1. d. 46. & S. Thom. supra q. 21. art. 4. ideo Greg. & Maior subiungunt, hæc attributa non per res connotatas, sed per nomina solum differre, ac si dicerent, solo nomine distinguere.

Oppo

Opposita tamen sententia verissima est: nempe, attributa Dei, multa que alia in creaturis, quæ ex natura rei nullo modo differunt, per rationem distingui posse. Ita docent S. Thom. Caiet. Henricus, Auerroes, Augustinus, Niphus, à nobis allegati superiori disput. cap. 4. Marfil. in primum qu. 2. art. 3. in 2. parte articuli, Durand. in 1. d. 2. qu. 3. n. 9. Capreol. in 1. d. 8. q. 4. ar. 1. concl. 2. & Canariensis in hunc artic. disp. 1. parte 2. qui notat nomine rationis non intelligi ratiocinationem, neque syllogismum, neque definitionem rei, quæ omnia etiam dicuntur ratio: sed intellectum, seu conceptum, quem de re aliqua sibi format, & obijcit intellectus. Nam in intellectu non solum est qualitas, quæ est intellectus, sed etiam res, quam cognoscimus, & media illa qualitate fit nobis præiens: cumque multa de Deo nobis obijciuntur, & cognitione fiat præsentia, quorum unum ita cognoscimus, ut de alio, non cogitemus, fit ut in nostro conceptu multa de Deo appareant, & hæc appellamus attributa Dei, quia ratione nostrâ, & conceptione distincta à nobis Deo attribuantur. Unde autem proveniat, ut multa nobis obijciuntur, quæ reuera plura non sunt, sed unica res simplicissima, sequenti disputatione dicemus. Obseruandum vero est, hanc diuersitatem conceptuum, quos obiectiuos vocamus, ex pluralitate reali conceptuum, quos appellamus formales, provenire: hoc est, ex pluralitate qualitatum, & cognitionum, quas in nostro intellectu exprimitur. Nam quævis qualitas suo modo rem repræsentat, & quia imperfecta est nostra cognitio, paulatimque procedit, rem simplicem & indiuiduam, quasi per partes nobis obijcit: quare si distinctio rationis vocetur, accepta ratione pro conceptu obiectiuo, vel accepta pro ipso intellectu, qui operatione sua diuidit indiuidua, perinde est. Cum ergo intellectus varie rem apprehendat, quæ simplicissima est, quis neget, eam ab intellectu nostro diuidi & distingui: non quia res ipsa, quæ est extra, & in se ipsa intrinsece diuidatur, sed quia ex illa diuersos eliciamus nobis conceptus obiectiuos. Quo fit, ut varia nomina, quæ diuinas signifi- ant perfectiones, non sint synonyma, ut notauimus supra qu. 1. 3. ar. 4. quia nomina non significant nobis proxime res, ut in seipsis sunt, sed ut nobis obijciuntur, ut disp. 75. c. 3. dictum est. Quare cum viatoribus Deus sub varijs obijciatur perfectionibus, nomina illa viatoribus non erunt synonyma, quia non significant eis eadem omnino, sed diuersa in suo conceptu faciunt cognoscere. An vero beatis synonyma sint, sequenti disput. videbimus.

Ex quibus secunda ratio contra Gregorium elicitur: nam si attributa Dei, ut ipse asserit, non semper differunt per res connatas, seu effectus sed aliquando per nomina, cõsequitur, interdum solo nomine differre, quæ autem hoc modo tantum distinguuntur, synonyma sunt, ut ensis, qui vocatur gladius & ensis eadem prorsus ratione. Tum etiam quauis connotatæ res differant, si ipsa in se attributa, quæ primo & directe significantur, non differunt, erant omnino synonyma: nam synonyma ex per se significato, non ex eo, quod accidentarium est, & extrinsecum, sumenda est: atqui concedi non potest, attributa Dei esse synonyma, in differenter enim nomina omnia pro eodem usurparemus, ergo ex parte directæ

Vazquez in 1. partem To. 11.

Esti significati distinctio aliqua assignari debet.

Ratio vero Nominaliū friuola est, nam quamuis in se nihil re ipsa diuidi, & distingui possit per aliquid extrinsecum aliquid, diuisum & distinctum vocari potest, multa enim talia appellantur ab aliquo extrinseco. Adde quod cum dicimus in Deo attributa distingui, loquimur de illis non ut in ipso Deo sunt, sed, ut nobis obijciuntur, sic autem diuisa sunt, cognitio enim, & qualitas in intellectu expressa hanc habet virtutem, ut licet non attingat rem ipsam externam, intus tamen faciat illam præsentem, & diuerso modo apparete, ac proinde aliquando representatione diuidat, & distinguat, quod re ipsa indiuisum est quo pacto dicimus attributa, & reliqua, quæ in Deo indiuisa sunt à nobis distingui. Quod vero Anselmus in monologio capite 16. negare videtur distinctionem rationis in Deo, iam à nobis explicatum est superiori disputatione capite quarto,

CAPVT II.

Attributa Deo conuenire sine respectu ad creaturas realiter distinctas contra Durandum probatur.

4. Durandus in primum dist. 1. d. 1. notat, duplicem posse esse sensum quæstionis propositæ: An attributa distingui possint in Deo sine respectu ad creaturas realiter distinctas. Alterum, an perfectiones, quæ dicuntur attributa, conueniant Deo sine ordine ad creaturas realiter distinctas, alterum, an à nobis distingui possint sine respectu ad creaturas diuersas. Quod vero attinet ad priorem sensum, respondet, omnia attributa, quæ Deo conueniunt, aut per oppositionem cum creaturis, aut per respectum causæ, non conuenire sine respectu ad creaturas, forsan intelligit Durandus, ea attributa, quæ Deo conueniunt, quatenus est causa in actu, ut attributum creatoris. Attributa prioris generis appellat ipse infinitum, immentum, incorporeum: posterioris vero generis esse putat, creatorem, iustificatorem, & forsan omnipotentem, quauis hoc attributum non significet causam in actu, sed in potentia.

Verum de attributis prioris generis non placet eius sententia, quia quauis negatio significata formaliter illis nominibus non esset, si impossibilis esset opposita forma & habitus, & ita si non esset possibile corpus, non esset possibilis negatio corporis, & sic de alijs: quia ratione conuictus fuit Durandus, ut illud assereret, tamen cum his nominibus non tam significetur à nobis negatio, quam positium, quod negatione à nobis, sicut multa alia, melius significatur, dici non potest, attributa illa quatenus sunt in Deo perfectiones, in eo non futura, si alius opposita forma in creaturis non esset, perfectio enim illa positiua non pendet ex opposita, quæ in creaturis reperitur, tamen negatio pendeat.

De attributis vero posterioris generis fatemur ea, quæ significant causam in actu, ut est iustificatus, creator, Deo non conuenire, nisi per respectum ad creaturas, quibus sublati, eo quod possibiles non essent, & ipsa attributa Deo non conuenirent, dicimus tamen, hæc non esse Dei attributa, ut ex ijs, quæ notauimus disput. præcedenti